

Kinnitatud Eoste ja Valgesoo
külaelanike üldkoosolekul
25. oktoobril 2010. a

**EOSTE JA VALGESOO KÜLA
ARENGUKAVA
aastani 2018**

Aprill 2010

SISUKORD

1. SISSEJUHATUS.....	3
2. KÜLADE OLUKORD JA ÜLDINE KIRJELDUS	
2.1 Külade ajalooline taust.....	4
2.2 Külade asukoht.....	4
2.3 Külade elanikkond.....	4
2.4 Külade looduslike olude kirjeldus.....	5
2.5 Külade sotsiaalmajanduslike olude kirjeldus.....	5
2.6 Külade infrastruktuuri kirjeldus.....	6
2.7 Kultuuritegevus külades.....	6
3. KOKKUVÕTE KÜLADE OLUKORRAST.....	6
4. SWOT ANALÜÜS.....	7
5. VISIOON EOSTE JA VALGESOO KÜLADE OLUKORRAST	
aastani 2018.....	8
6. KÜLADE ARENGU EESMÄRGID JA ÜLESANDED NENDE	
SAAVUTAMISEKS.....	8
7. TEGEVUSKAVA 2010-2018.....	9
8. ARENGUKAVA ELLUVIIMINE, SEIRE JA HINDAMINE.....	10
9. KÜLADE ARENGUKAVA SEOS VALLA ARENGUKAVAGA.....	10
10. KOKKUVÕTE.....	10
Lisa 1.....	11

1. SISSEJUHATUS

Käesolev arengukava on Põlva vallas asuva Eoste ja Valgesoo külade ühisarengukava.

Dokument on tekkinud vajadusest analüüsida külade senist arengut ja tänast olukorda, selgitada välja ühised soovid, probleemid ja kitsaskohad, püstitada eesmärgid ja leida üheskoos tee nende saavutamiseks.

Eoste ja Valgesoo külade arengukava on koostatud perioodil aprill-oktoober 2010.

Arengukava valmimisele on kaasa aidanud Himmaste Vallaraamatukogu, Põlva Vallavalitsus ja aktiivsed külaelanikud.

Käesoleva arengukava loomisel on väga oluliseks peetud, et kogu arengukava sisu oleks läbi arutatud enamuse Eoste ja Valgesoo küla elanikega. Mida suurem on inimeste arv, kes on osalenud arengukava loomisel, seda põhjalikum ja vettpidavam on arengukava. Arengukava koostamiseks korraldati neli külakoosolekut, millest osavõtt oli aktiivne.

Arengukava koostamise peamiseks eesmärgiks on soov näha külasid ka aastakümnete pärast elujõuliste ja jätkusuutlikena, omanäoliste ja looduslähedastena. Läbi planeeritud ühistegevuste võime nautida üheskoos toimimise positiivset energiat ja väljendada oma vaba tahet külaelu ühisel edendamisel.

Eoste ja Valgesoo külade arengukava sisaldab arenguvisioni ja konkreetseid tegevusi lähemaks kaheksaks aastaks.

Arengukava annab külaelanikele selgemad suunad ja konkreetseid eesmärgid, mille poole liikuda ning on teadmiseks Põlva Vallavolikogule ja Vallavalitsusele. Arengukava on aluseks eelkõige külarahvale ühistegevuste planeerimiseks ja läbiviimiseks ning erinevatest EL programmidest toetuste ja investeeringute taotlemiseks külakeskkonna arendamiseks. Samuti on arengukava heaks infoallikaks kõigile keda huvitab nende külade ajalugu, hetkeolukord ja kohalike elanike arvamused tuleviku arengu visioon.

2. KÜLADE OLUKORD JA ÜLDINE KIRJELDUS

2.1 Külade ajalooline taust

Eoste küla on inimestele ammu meelepärane olnud, endisest Kastemäe talust 150 meetrit idas on asulakoht (Keldrimägi), mis pärineb meie aastatuhande algusest.

Lähikonnas on neli mitmest kääpast koosnevat kääbaste rühma.

Kaks kilomeetrit teeristist asub vasakut kätt tee ääres Lembit Sinioru mälestuskivi, mis paigaldati 1967. aastal. Lembit Siniorg kasvas Eostes. Valgesoo küla on esmamainitud 1582. aastal. Valgesoo küla on looduslooline ja legendide ning ajalooa tihedalt seotud. Nime on sellele paigale andnud ilvesheina valged õied. XX sajandi alguses oli Valgesoo külas üle 20 talu. Kunagi paigutas Ahja mõisnik Valgesoo külla elama talupojad, kes olid langenud ebasoosingusse. Valgesoo veskit mainitakse samuti juba 1582. aastal ning veski on säilinud praeguseni.

Valgesoo veski ja paar kilomeetrit allavoolu ehitatud Porgandi veski panid leivavilja jahvatamise kõrval kolmekümnendate aastate algusest peale pöörlema ka mõnekilovatische võimsusega generaatorid. Nii said elektrivalguse osa Valgesoo külataresid ning seda jätkus karjalautadessegi. Porgandi veskist kulges elektriliin ka Eoste külla.

2.2 Külade asukoht

Eoste ja Valgesoo küla asuvad Põlva maakonnas Põlva vallas (vt lisa 1). Külad asetsevad Põlva maakonna keskosas ja Põlva valla kirdepoolses osas.

Ühelt poolt on Eoste naaberkülaks Himmaste, teiselt poolt ongi Valgesoo. Valgesoo küla naabriks on omakorda Taevaskoja. Eoste ja Valgesoo küla piiriks on Ahja jõgi. Eoste küla kaugus Põlva linnast 6 km, Valgesoo küla kaugus Põlvast u 8 km ja vallakeskusest ligikaudu 9 km. Moostesse, mööda Tartu-Räpina maanteed, jääb 8 km. Küla asend võimaldab külaelanikel käia tööle nii Põlvas kui lähimates linnades Võrus ja Tartus.

2.3 Külade elanikkond

Külade elanikkond elab taludes, mis asetsevad suhteliselt hajali. Eoste külas elas Põlva Vallavalitsuse andmetel 1. jaanuari 2010 seisuga kokku 74 inimest, sh 15

inimest alla 18. a (lapsed), tööealisi elanikke on 44 ja pensioniealisi elanikke 15. Valgesoos on 1. jaanuari 2010 seisuga kokku 41 inimest, sh 7 inimest alla 18. a (lapsed), tööealisi elanikke 20 ja pensioniealisi elanikke 7.

2.4 Külade looduslike olude kirjeldus

Eoste küla koosneb mõtteliselt kahest külaosast –Tagametsast (kutsutud ka Kitsero külaks) ja Eostest.

Kahe küla, Eoste ja Valgesoo vahel voolab Ahja jõgi. Ahja jõe ürgoru maastikukaitseala ei läbi küll külasid, kuid ulatub Koorverest kuni Valgesoo veskini. Mõnisada meetrit allpool veskipaisu ühineb Ahja jõgi Orajõega.

Valgesoos ja Eostes laiuvad avarad põllud, mis on aktiivselt ka kasutuses. Külad on ümbritsetud metsadega - domineerivad segametsad ja männikud. Valgesoo küla ligidal asub Valgesoo sookaitseala. See on lamedapinnaline veelahkmesoo Ahja jõe lookes, tekkinud kivipinnases olnud madalas lohus. Ligemale 300 ha suuruses rabatüüpi soos on kaks lagerabalaiku ja kaheksa väga madalat soosaart.

2.5 Külade sotsiaalmajanduslike olude kirjeldus

Eoste külas tegutseb äriregistri andmetel 8 füüsilisest isikust ettevõtjat ja 2 osahingut. Valgesoo külas on registreeritud 2 füüsilisest isikust ettevõtjat. Äriregistri andmetel pole esialgu kummastki külast registreeritud ühtegi mittetulundusühingut ega sihtasutust.

Enamus külade tööealisest elanikkonnast käib tööle Põlva valla või Põlva linna ettevõtetesse ja väike osa ka Tartusse ja Võrru.

Külade elanikud kasutavad Põlva valla Himmaste Vallaraamatukogu hoones alljärgnevaid teenuseid: raamatukogu lugemistoaga, avatud internetipunkti arvutinurk (AIP-WiFi levialaga), sotsiaaltöötaja vastuvõtt, suurem saal külakeskuse ja kultuuriürituste tegevusteks ning täisvarustusega köök ja söögisaal.

Külaelanikud saavad infot iga kuu ilmuva valla ajalehest „Valla Teated“.

Hoones on lisaks raamatukogule Eesti Posti Himmaste postkontor ning pool hoonest kuulub Põlva Tarbijate Ühistule, kus asuvad kaupluse ruumid, mis 2008. a veebruaris suleti.

Lähim lasteaed asub Mammaste Lasteaias-Algkoolis ning lähimad koolid on Himmaste Algkool, Mammaste Lasteaed-Algkool ning Põlva linnas asuvad Põlva Keskkool ja Põlva Ühisgümnaasium. Põlva valla poolt on korraldatud koolilaste ühistransport koolidesse.

2.6 Külade infrastruktuuri kirjeldus

Eoste ja Valgesoo küla läbib Eoste-Ahja maantee, mis Eostes on 1,2 km ulatuses kaetud kõvakattega, ülejäänud teosa on kruusakattega.

Suuremal osal talumajapidamistest on salvkaevud ja puudub kanalisatsioon ja üksikutel on ehitatud lokaalne kanalisatsioonisüsteem.

Taaskasutatava prügi jaoks on Põlva valla poolt paigaldatud Eoste külla prügikonteinerid, mis võimaldavad tasuta ära anda taaskasutatavad pakendeid sh kile-, klaas-, plastik-ja metallpakendid ning paberit ja kartongi. Leibkonnad kasutavad valla poolt korraldatavat olmejäätmete veoteenust. Kõik külades asuvad eluhooned on varustatud elektriga.

2.7 Kultuuritegevus külades

Eoste ja Valgesoo külades ei ole siiani aktiivset kultuuritegevust toimunud.

22. märtsil 2010, valiti Eoste ja Valgesoo külade üldkoosolekul külavanem. Käesoleva arengukava koostamise ajal toimus külade esimene ühisüritus, tähistati jaanipäeva. Osavõtt oli aktiivne, palju oli ka inimesi Himmastest ja isegi Põlvast. Suuremad kultuuriüritused on seni toimunud siiski Himmastes, millest kohalikud elanikud ka osa võtavad. Himmastes korraldatakse kultuuriüritusi ja töötavad huviringid nii noortele kui ka eakatele. Väga aktiivne on huviringide korraldamine algkoolilastele Himmaste Algkoolis. Külade noored käivad huviringidesse ka Põlva linna.

3. KOKKUVÕTE KÜLADE OLUKORRAST

1. Looduslikud olud on Eoste ja Valgesoo lähiümbruses suurepärased. Turismi arendamine omab suurt potentsiaali.
2. Maanteede võrk külas ja selle ümbruses on suhteliselt hea.
3. Külade elanikkond on suhteliselt noor, mis võimaldaks aktiveerida külade kultuurielu.

4. SWOT ANALÜÜS

Tugevused <ol style="list-style-type: none"> 1. Elanikkond suhteliselt noor 2. Põlva linna lähedus 3. Maantee olemasolu (Põlva-Mooste) 4. Valgesoo küla naabus 5. Valgesoo sookaitseala 6. Ahja- ja Orajõgi 7. Vaatamisväärsused ümbruskonnas (Oteni ja Porgandi veski, Valgesoo mägi, kääpad, partisan Lembitu-nim kivi, Saessaare HEJ) 8. Mooste mõisa lähedus	Võimalused <ol style="list-style-type: none"> 1. Väljaehitatud lõkkeplats koos lisaatraktsioonidega. 2. Külamärkide ja taluviitade paigaldamine. 3. Postkastide ja infotahvlite paigaldamine 4. Bussiootepaviljonide juurde valgustuse rajamine 5. Rajada Ahja- Orajõe ristmikusild kergliikluseks 6. Kergliiklustee Tagametsast Põlvani. 7. Tagametsa bussiootepaviljoni ehitamine 8. Valgesoo-Porgandi parkimistekimisplatsi rajamine
Nõrkused <ol style="list-style-type: none"> 1. Puuduvad külamärgid 2. Puuduvad infotahvlid külades 3. Taluviitade puudumine 4. Külal ei ole kooskäimise kohta – lõkkeplats, kiik, valgustus jm 5. Probleemiks on hulkuvad koerad 6. Mõned külavaheteed on kehvast seisukorras 7. Ühistransport võiks olla parem (peale kella 16.00 ei lähe bussi Põlva-Mooste suunas) 8. Külal puudub valgustus, mis võiks olla külaplatsil, bussipeatuse ja prügikonteinerite juures. 9. Bussiootepaviljoni puudumine Tagametsas	Ohud <ol style="list-style-type: none"> 1. Hajaliasustus 2. Töökohtade puudumine 3. Elanike vähenemine

Enamik nõrkusi on seotud elanike hajutatud paiknemisega. Sellest tulenevalt ei tunta üksteist ega suhelda omavahel. Info ei levi, majapidamiste ja küla tegemistega ei olda kursis.

5. VISIOON EOSTE JA VALGESOO KÜLADE OLUKORRAST AASTANI 2018

Eoste ja Valgesoo küla on aastaks 2018 heakorrastatud, meeldiva elukeskkonnaga traditsioonilised maakülad, kus on omad väljakujunenud traditsioonid ja ühisüritused. Külaelanikud on aktiivsed, koostöövalmid ja oma kodukohast hoolivad.

Mittetulundusühinguna saab küla koostada projekte ja taotleda fondidest raha ühe või teise ettevõtmise tarvis.

6. KÜLADE ARENGU EESMÄRGID JA ÜLESANDED NENDE SAAVUTAMISEKS

1. AKTIIVNE ÜHISTEGEVUS JA KÜLAELU

- 1.1. Mittetulundusühingu (MTÜ) loomine.
- 1.2. Muuta traditsiooniks ühisürituste läbiviimine oma külas sh jaanipäev ja vastlapäev.

2. KESKKOND

- 2.1. Regulaarselt korraldada talguid küla heakorra parandamiseks.
- 2.2. Ahja jõe puhastamine okstest ja vanadest puudest, koostöös turismiettevõtjatega
- 2.3. Küla välisilme parendamine -maaharijate poolt maade, põldude ja rohumaade korrashoid.
- 2.4. Keskkonnahoidliku elustiili väärtustamine külaelanike seas.

3. NFRASTRUKTUUR

- 3.1. Tagada külasid läbivate teede korrasolek.
- 3.2. Paigaldada valgustus Eoste, Tagametsa, Valgesoo bussipeatustesse ja

- Eoste jäätmekogumisplatsi juurde.
- 3.3. Bussiootepaviljoni ehitamine Tagametsa.
  - 3.4. Valgesoo ja Eoste külates külamärkide ja külade viitade tellimine ja paigaldamine
  - 3.5. Paigaldada Valgesoo koolimajale nimeline mälestustahvel.
  - 3.6. Rajada Valgesoo-Porgandi parkimisplats.

4. TERVE JA TURVALINE KÜLA

- 4.1. Propageerida elanikkonnale tervislikke eluviise ja karskuspõhimõtteid.
- 4.2. Tekitada elanikkonnas OMA küla tunnetus.
- 4.3. Tagada elanikele Põlva valla avalike teenuste ja info kättesaadavus.
- 4.4. Algatada ja korraldada regulaarseid ühistalguid külates.
- 4.5. Esmaabikoolituse korraldamine külaelanikele.
- 4.6. Naabrivalve propageerimine ja rakendamine.

7. TEGEVUSKAVA 2010-2018

AEG	TEGEVUS, INVESTEERINGU- OBJEKT	RAHASTAMISE ALLIKAS ja KOOSTÖÖ	VASTUTAJA
2011- 2012	Külamärkide ja külade viitade tellimine ja paigaldamine	Põlva vald, Külaelanikud, EL programmid	Külavanem, MTÜ
2011- 2018	Bussiootepaviljoni rajamine Tagametsa	Põlva vald, külavanem	Põlva Vallavalitsus
2011- 2016	Valgesoo-Porgandi parkimisplatsi rajamine	Külaelanikud, EL programmid	Külavanem
2011- 2018	Valgustuse paigaldamine Eoste, Tagametsa ja Valgesoo bussipeatustesse ja Eoste jäätmekogumisplatsi juurde	Põlva vald, külaelanikud	Põlva Vallavalitsus
2011	Infotahvlite ja postkastide paigaldamine Valgesoos ja Eostes	Põlva vald, LEADER, Maaelu Arengu Euroopa põllumajandusfond, külaelanikud	Põlva vald, külavanem

8. ARENGUKAVA ELLUVIIMINE, SEIRE JA HINDAMINE

Arengukava viiakse ellu külaelanike eestvedamisel. Küla eestvedajate põhiülesandeks on arengukava rakendamisel koordineerida tegevusi ettevõtjate, kohalike elanike, vallavalituse ja teiste institutsioonide vahel.

Hinnang arengukava elluviimise kohta antakse ühise arutelu tulemusena.

Arengukava teostumise vahekokkuvõtteid tehakse vähemalt üks kord aastas, ning neid tutvustatakse küla üldkoosolekutel, kus vastavalt vajadusele viiakse ka sisse arengukava parandused ning kinnitatakse.

9. KÜLA ARENGUKAVA SEOS VALLA ARENGUKAVAGA

Eoste ja Valgesoo külade arengukava esitatakse kooskõlastamiseks Põlva Vallavalitsusele 27.oktoobril 2010 ja tutvumiseks ning teadmiseks Põlva Vallavolikogule. Külade arengukava on dokument, mis kajastab külaelanike vahelist kokkulepet vajadustes ja tegevustes külade arendamisel. Arengukava on eelkõige aluseks külaelanikele, mittetulundusühingutele ja ettevõtjatele ning Põlva Vallavalitsusele, kui ka Volikogule, kes soovivad avaliku kasutamise objektidesse investeerida või muid tegevusi läbi viia.

10. KOKKUVÕTE

Eoste ja Valgesoo külal on tänu suurepärasele looduslikele tingimustele ja rikkalikule kultuuriajaloole ning inimressursile head võimalused arendada välja küla, kus on tagatud eelkõige heaolu kohalikele elanikele. Käesolevas arengukavas toodud tegevused ja eesmärgid on planeeritud ellu rakendada arengukavas märgitud tähtaegadel. Selleks kasutama olemasolevaid võimalusi st koostööd seltsingute, mittetulundusühingute, ettevõtjate, vallavalitsuse, teiste institutsioonide ja kohalike elanike vahel ning EL programmide toetusi.

Lisa 1 Põlva maakonna ja valla kaardil Eoste ja Valgesoo külade asukoht

